Andrea Car Avdagić

ČOVIKOV ČOVIK

Andrea Car Avdagić
Thalassotherapia Crikvenica
Gajevo šetalište 21
HR 51260 Crikvenica
andrea.car.ck@gmail.com

UDK 821.163.42
Prikaz knjige

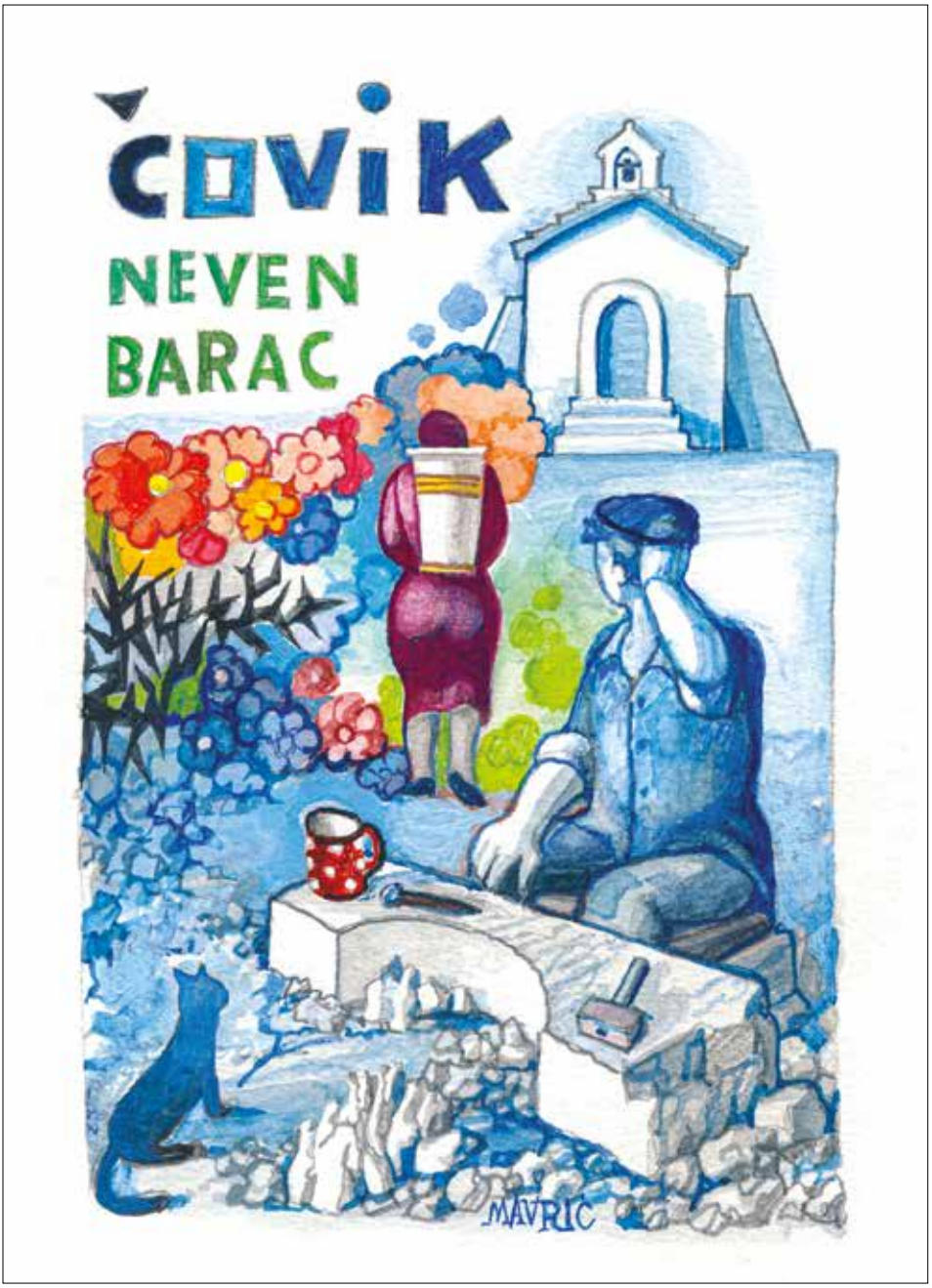
Knjiga Čovik tekstopisca, skladatelja i kantautora Nevena Barca tiskana je u nakladništvu Centra za kulturu *Dr. Ivan Kostrenčić* Crikvenica i Gradske knjižnice Crikvenica koncem 2023. godine.

Sadržajno je većim dijelom knjiga poezije, podijeljena na pet glavnih poglavlja: *Triba znat, Žitak, Duša, Tutti colori* i *Trta*, s ukupno 107 pjesama. Po želji autora, dvije su pjesme izdvojene: *Pisma* otvara, a *Po domaću* zatvara knjigu nakon poglavlja *Štorije*, koje sadrži kratke priče i duhovite, živopisne crtice iz života. Na kraju se nalazi kratak rječnik nazvan *Besedi (probrane)* u kojem su izdvojene manje poznate riječi.

U uvodnom je dijelu urednica knjige Andrea Car Avdagić, među ostalim, istaknula da je autor „... jedan od onih umjetnika koji će vas već na prvu osvojiti svojom jednostavnošću, neposrednošću i djetinjom iskrenošću. Svestran, duhovit i autentičan, na prepoznatljiv način progovara o svijetu koji ga okružuje, ali i o onome puno bitnijem, o svijetu u njegovoj nutrini. Njemu, pažljivom promatraču, malo što promakne, a to pretače u stihove i riječi na sebi svojstven način – jednostavno, duboko, vješto i bez cenzure." Neven vrlo domišljato, iskreno i slikovito progovara o naoko malim, a zapravo najvažnijim životnim istinama pokazujući naglašeni smisao za detalje.

Teme koje ponajviše zaokupljaju i intrigiraju njegovu umjetničku dušu jesu zavičaj, priroda, ljudi, običaji, ljubav i sve što čini svakodnevni život, nekad i danas. Iz pjesama i proze nerijetko progovara dječja znatiželja te prirodna i čista nostalgija, realna i bez uljepšavanja, što autora približava čitateljima.

Karakteristika je njegovih stihova što, iako ponekad nisu lako pamtljivi,

ČOVIK
NEVEN
BARAC
MAVRIC

ostavljaju svojevrsnu priču, ostaju još dugo u mislima i potiču nas na intenzivnije promišljanje. Motivi predstavljaju šetnju kroz glavne životne faze čovjeka: djetinjstvo, mladost, starost. Čitajući Nevenove retke, upoznajemo zaljubljenika u rodni kraj, detaljista i duhovitoga kroničara koji ne oklijeva prikazati i tužniju, suroviju stranu života. Brojni su stihovi uglazbljeni, što je u knjizi označeno zvjezdicom (*) pokraj naslova pjesme, a zahvaljujući njegovu prepoznatljivu vokalu te prirodnoj, opuštenoj i specifičnoj interpretaciji, publika svih generacija uživa u posebnim glazbeno-scenskim pričama.

U svojem je osvrtu *Glazba riječi i govor kamena* profesorica Marija Gračaković Nevena nazvala pjesnikom radosti koji stvara s lakoćom. Naglasivši da u svim cjelinama knjige dominira ljubav, razvrstala je tu temu u tri podcjeline: „ljubav prema svemu što u zavičajnom krajoliku vidi i osjeća“, ljubav prema čovjeku, koji je gorljivi čuvar prirode, ali i „svadljivi buntovnik spreman pomoći drugom u nevolji, pustiti suzu, ostaviti trag“ te, u konačnici, ljubav prema ženi.

Autorovu je umjetničku osobnost vjerno dočarala rečenicom: „Neumorni su to stvaraoci djela duhovnih vrijednosti, koji kao da su, smireno i bez grča, izronili iz nekog starinskog svijeta u kojemu se živi prisno s prirodom i ljudima, uz emotivno naglašen suodnos sa zavičajnošću, tj. Hrvatskim primorjem, Vinodolom, preciznije Crikvenicom u kojoj je završio osnovnu školu te Grižanima, selom Marušići.“

Pročitavši Nevenovu rukopisnu građu, retke mu je posvetio i književnik Tomislav Kovačević u tekstu *A ISPOD ŠEŠIRA... O kantautoru i mogućem pjesniku ovdje je riječ*, kazavši da je u svakom trenutku „sposoban uhvatiti se u koštac s ponuđenom mu temom i oblikovati je na za njega jedini logičan način: na griškome idiomu slatke nam čakavice...“ te je „preslagivanjem riječi i prebiranjem po žicama gitare izčarobirao *Sufit*, *Ivića*, *Martinje*, *Oštariju*, *Trtu*, da ne nabrajam dalje... I tu nije stao.“

U današnje se vrijeme govori sve brže mijenjaju i miješaju, mnogi nažalost i nestaju, jer je sve manje izvornih govornika ili ih uopće više nema. Upravo je i iz tog razloga posebna vrijednost Nevenova umjetničkog stvaralaštva pisanje i interpretacija na čakavskom narječju, i to na njegovoj *griškoj čakavici*, čime doprinosi njezinu očuvanju, popularizaciji i promociji. O fonološkim i morfološkim jezičnim značajkama Nevenovih pjesama pisala je znanstvenica Martina Bašić (Bašić 2015, 2020) iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, navodeći da su *pisane na griškom idiomu koji pripada ikavsko-ekavskomu čakavskom dijalektu* te da je u jeziku pjesama ostao dosljedan svojemu mjesnom govoru, što je u radovima potkrijepljeno konkretnim primjerima.

Idilični i duhoviti stihovi zanimljivi su čak i *nečakavcima* zbog stila i živosti te doživljaja i okolnosti u kojima se mnogi mogu prepoznati.

Svoj je jedinstven i inspirativan likovni potpis naslovnici dao slikar Ma-

rijan Mavrić, pa je ova publikacija trajno povezala dvojicu umjetnika koji se pamte, dijele vinodolske korijene, skromnost i nesvakidašnju životnu energiju.

Knjiga je nazvana Čovik jer to Neven doista jest, i to čovik *s velikim Č*. Tim su nazivom obuhvaćeni svi njegovi motivi, počevši od rodnoga kraja, ljudi i običaja pa do ljubavi, općeživotnih tema i anegdota koje se dugo prepričavaju. On podsjeća, ali i upozorava na ono što je, u konačnici, jedino važno – ponijeti se ljudski, unatoč svim okolnostima, uvijek i bez iznimki. Svojim nam bezvremenskim završetkom „Ljudi, budimo ljudi." istoimena pjesma ostaje trajnim podsjetnikom. Mnogi ne znaju, no Neven zna. I umije prenijeti poruku.

Ovaj ćemo prikaz završiti uz iskrenu preporuku budućim čitateljima te priželjkivanje novih autorovih literarnih ostvaraja, suglasni s riječima profesorice Gračaković: „Iako živimo u nekom bezosjećajnom vremenu, bez nježnosti, u naletima pomodarstva, vremenu interneta, brze i jezgrovite komunikacije, ‹dogode› nam se topli i duboko emotivni ljudi poput Nevena Barca."

Literatura

BARAC, Neven. 2023. *Čovik*. Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić Crikvenica – Gradska knjižnica Crikvenica. Crikvenica.

BARBARIĆ, Ivan. 2016. *Rječnik griško-belgradskoga govora*. Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić Crikvenica. Crikvenica.

BAŠIĆ, Martina. 2015. Fonološke jezične značajke neobjavljene pjesničke zbirke mladoga griškog pjesnika i šansonijera Nevena Barca. *Vinodolski zbornik* 16: 61–71.

BAŠIĆ, Martina. 2020. Morfološke jezične značajke neobjavljene pjesničke zbirke griškoga pjesnika i šansonijera Nevena Barca. U: *Čakavština: čakavski idiomi i hrvatski jezični identitet*. Ur: Vulić, Sanja. Književni krug Split. Split. 105–116.

GRAČAKOVIĆ, Marija. 2023. Glazba riječi i govor kamena. U: *Čovik*. Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić Crikvenica – Gradska knjižnica Crikvenica. Crikvenica. 7–9.

KOVAČEVIĆ, Tomislav. 2012. ... A ISPOD ŠEŠIRA ... O kantautoru i mogućem pjesniku ovdje je riječ. *Vinodolski zbornik* 14: 327–328.